

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กล่าวถึงการศึกษาว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตที่มุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมือง ให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกร่วมกันในสังคมไทย เป็นประการสำคัญ¹ วิทยุ โสธร กล่าวว่ "ปัจจุบัการศึกษาเป็นตัวเร่งที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในสิ่งต่าง ๆ ในสังคม พัฒนาการที่เด่นที่สุดอันเป็นผลของการศึกษาในปัจจุบั คือ เศรษฐกิจและการเมือง"² การศึกษาจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญของรัฐในการพัฒนาคุณภาพของพลเมืองในด้านต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความมั่นคงของรัฐ ตามที่รัฐต้องการทั้งในด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพราะเมื่อพลเมืองได้รับการศึกษา ย่อมจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รัฐจึงถือว่าการศึกษาที่มีความสำคัญในอันดับสูงยิ่งแห่งกิจการของรัฐ³

การศึกษาที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวางถือว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อป้องกัน คือ การจัดการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสถานศึกษาที่เป็นของรัฐ หรือของท้องถิ่นจะต้องจัดให้เปล่า⁴ และจากการจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมา ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไชนเติคโปรดักชั่น, 2520), หน้า 4.

² วิทยุ โสธร, หลักการศึกษ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภา, 2521), หน้า 18.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 5.

⁴ เรืองเดียวกัน.

ได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา¹ หนังสือ พงกษะ วัน กล่าววว่า " การศึกษาภาคบังคับหรือ การประถมศึกษาของไทยถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งอาศัยพื้นฐานความรู้ในระดับ เบื้องต้นนี้ในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายผลิตประมาณ 80% ของประเทศ"² การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ศึกษา จึงถือว่าสำคัญที่สุด

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 31 กำหนดความมุ่งหมายของการประถมศึกษา ศึกษาไว้ว่า " เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และสามารถคงสภาพ อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามลุ่มควร แก้วยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"³ โรงเรียนประถมศึกษา เป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดที่นำความมุ่งหมายดังกล่าวไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนใดปฏิบัติภารกิจได้ดีเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับภาวะความเป็นผู้นำของครูใหญ่และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน⁴ เพราะครูใหญ่เป็นผู้กำหนดนโยบายของโรงเรียน เป็นผู้บริหารการศึกษาที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด เป็นตัวแทนของหน่วยงานการศึกษาที่ใกล้ชิดกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มากที่สุด และเป็นผู้นำทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการกำหนดโปรแกรมต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง⁵

¹ วิทยุ โสธร, หลักการการศึกษา, หน้า 301.

² หนังสือ พงกษะ วัน, การประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 6.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 8.

⁴ Emery Stoop and Russell E. Johnson, Elementary School Administration (New York: McGraw-Hill, 1967), p. preface.

⁵ Willard S. Elsbree, Harold J. McNally and Richard Wynn, Elementary School Administration and Supervision (New York: Van Nostrand Reinhold, 1967), p. 57.

โรงเรียนประถมศึกษาแต่ละโรงเรียน มีปริมาณงานแตกต่างกัน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ย่อมมีปริมาณงานมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่มีปริมาณงานมาก ไม่สามารถบริหารงานทุกด้านได้อย่างทั่วถึง จึงต้องมีผู้ช่วยครูใหญ่ช่วยบริหารงานด้านต่าง ๆ การบริหารโรงเรียนจึงจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนใดจะมีผู้ช่วยจำนวนเท่าใดนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าส่งครูของคุรุสภา คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่มี 10 ห้องเรียนขึ้นไปแต่ไม่ถึง 20 ห้องเรียน มีผู้ช่วยครูใหญ่ 1 คน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียน 20 ห้องเรียนขึ้นไปแต่ไม่ถึง 30 ห้องเรียน มีผู้ช่วยครูใหญ่ 2 คน และโรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียน 30 ห้องเรียนขึ้นไป มีผู้ช่วยครูใหญ่ 3 คน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้ช่วยครูใหญ่ 2 คน ให้ถือว่าผู้ช่วยครูใหญ่คนที่หนึ่งเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยครูใหญ่คนที่สองเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนที่มีผู้ช่วยครูใหญ่ 3 คน ให้ถือว่าผู้ช่วยครูใหญ่คนที่หนึ่งเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยครูใหญ่คนที่สองเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยครูใหญ่คนที่สามเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ¹ และในการแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่ ให้แต่งตั้งตามลำดับก่อนหลัง ดังนี้คือ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายธุรการ และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายปกครอง²

¹ กองการศึกษาประจำบาล, กรมการปกครอง, "บัญชีกำหนดอัตราค่าส่งครูทำหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่าง ๆ พ.ศ. 2513" ใน ประมวลปัญหาและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้าราชการส่วนจังหวัด, เจริญ ตีพิมพ์, รวบรวม (พระนคร: บริษัท ส. พงษ์ศักดิ์, 2513), หน้า 826.

² กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, "ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่าง ๆ พ.ศ. 2513" ใน การบริหารงานบุคคล, ภิญญู สำนักร (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2517), หน้า 101.

ผู้ช่วยครูใหญ่มีหน้าที่ช่วยครูใหญ่บริหารงานในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา และปฏิบัติงานอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย ตามประกาศของ ศร.สภา เรื่องมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูส่วนจังหวัด กำหนดลักษณะงานปฏิบัติของผู้ช่วยครูใหญ่ไว้ดังนี้

ช่วยครูใหญ่วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีดำเนินงานและติดตามผลด้านวิชาการ รุรการ ปกครอง และกิจกรรม ช่วยควบคุมดูแลการเรียนการสอน กำรวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยช่วยจัดหาสื่อการเรียน ช่วยควบคุมดูแลบริเวณอาคารสถานที่และงานด้านการเงิน พัสดุครุภัณฑ์ งานทะเบียน ช่วยควบคุมดูแลปกครอง ติดตามแก้ปัญหาและนิเทศครู อาจารย์ นักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่น ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องครบถ้วน ช่วยดูแลสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น ช่วยสร้างเสริมกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ ช่วยประเมินผลงานที่ปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ช่วยพัฒนา โรงเรียน ให้เจริญก้าวหน้า และปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าสถานศึกษา เมื่อหัวหน้าสถานศึกษาไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้ง ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง¹

งานในหน้าที่ผู้ช่วยครูใหญ่ที่กล่าวมามี สรุปได้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านรุรการ
3. ด้านปกครอง
4. ด้านกิจกรรม

โรงเรียนที่มีผู้ช่วยครูใหญ่ 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายรุรการ และฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยครูใหญ่จะช่วยครูใหญ่บริหารงานคนละด้าน คือ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการช่วยครูใหญ่บริหารงานด้านวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายรุรการช่วยครูใหญ่บริหารงานด้านรุรการหรือบริหารทั่วไป ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายปกครองช่วยครูใหญ่บริหารงานด้านปกครองและกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนที่มี

¹ ศร.สภา, "ประกาศศร.สภา เรื่องมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูส่วนจังหวัด," ใน การบริหารบุคคล ข้าราชการส่วนจังหวัด เล่ม 2, บุญชู เข้มเจริญ และคนอื่น ๆ, รวบรวม (กรุงเทพฯนคร: บริษัทสารมวลชน, 2521), หน้า 18.

ผู้ช่วยครูใหญ่ 2 ฝ่าย คือ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการช่วยครูใหญ่บริหารงานวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายธุรการช่วยครูใหญ่บริหารงานธุรการหรือบริหารทั่วไป สำหรับโรงเรียนที่มีผู้ช่วยครูใหญ่คนเดียว ผู้ช่วยครูใหญ่ย่อมต้องช่วยครูใหญ่บริหารงานทุกด้านทั้งด้านวิชาการ ธุรการ ปกครองและกิจกรรม สตูป และ รัสเซล (Stoop and Russell) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน งานด้านอื่น เป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้การบริหารวิชาการดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น¹ ดังนั้น ในการแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่จึงแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการก่อนฝ่ายอื่น²

ภิญโญ ล่าธร กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากครูใหญ่ และช่วยงานด้านอื่น ๆ ดังนี้

1. วางโครงการดำเนินงานของโรงเรียน
2. สืบหาโครงการสอนให้ เป็นไปตามหลักสูตร และปรับปรุงให้ใช้ได้อยู่เสมอ
3. แนะนำควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามโครงการสอน
4. สืบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน
5. ดำเนินการวัดผลการศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบและหลักการวัดผล
6. สนับสนุนให้มีการค้นคว้าทดลอง ปรับปรุงวิธีการสอนให้ดีขึ้น
7. สืบให้มีการประชุมอบรมครูในโรงเรียน

¹ Emery Stoop and John E. Russell, Elementary School Administration, p. 176.

² กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, "ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่าง ๆ พ.ศ. 2513," ใน การบริหารงานบุคคล, ภิญโญ ล่าธร, หน้า 101.

8. รับผิดชอบควบคุมด้านวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน
9. ร่วมมือกับหัวหน้าหมวดและฝ่ายต่าง ๆ วางแผนด้านวิชาการ
10. เป็นที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสายงานด้านวิชาการ
11. ตรวจสอบและวัดผลด้านวิชาการ โดยอาศัยรายงานจากหมวดต่าง ๆ
12. รายงาน เลื่อนและความคิดเห็นต่อครูใหญ่ เกี่ยวกับงานวิชาการ¹

หนังสือ ทัศนคติกร์ กล่าวถึงหน้าที่ครูใหญ่ด้านวิชาการไว้ดังนี้

ก. เกี่ยวกับครู ได้แก่ การหาครูที่ดีมาทำการสอน การจัดแบ่งหน้าที่ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ การสร้างน้ำใจในการทำงานให้แก่คณะครู การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถยิ่งขึ้น การพิจารณาความดีความชอบ การประชุมครู การปกครองครูโดยทั่วไป การนิเทศการสอน

ข. เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ได้แก่ การเลือกเนื้อหาของหลักสูตร การแบ่งและการจัดทำประมวลการสอน การจัดตารางสอน การเลือกเนื้อหาแบบเรียน การจัดห้องสมุด การวัดผล การสอน เป็นต้น¹

ส่วน บัณฑิต พฤษะวัน แบ่งงานบริหารวิชาการออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง

การรับเด็กเข้าเรียน

การคัดครูเข้าประจำชั้น ประจำวิชา

การจัดตารางสอน

การเตรียมงานก่อนเปิดเรียน

¹ ภิญโย สารร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 346.

² หนังสือ ทัศนคติกร์, หลักการบริหารโรงเรียน (พระนคร : วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 49.

การจัดบริการในด้านวัสดุหลักสูตร เช่น โครงการสอน ประมวลการสอนแบบเรียน
ระเบียบวิธีวัดผล สมุดประจำตัวนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น

การจัดบริการห้องสมุด ตำราเรียน หนังสืออ้างอิง

การจัดบริการสำหรับวัสดุอุปกรณ์การสอน

การจัดทำโครงการวัดผลการศึกษาตลอดปี

2. งานจัดบริการอื่นที่ส่งเสริมการเรียนการสอน

การจัดบริการแนะแนว

การศึกษกิจกรรมการเรียนการสอนของหมวดวิชาต่าง ๆ

การศึกษกิจกรรมอนุภาขาด

การศึกษกิจกรรมส่งเสริมระเบียบประเพณี

การศึกษกิจกรรมกีฬา และอื่น ๆ

3. งานอันเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ การจัดสายงานตามหมวดหมู่และความถนัดของครู
เช่น ครูหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ครูธุรการ ครูฝ่ายปกครองและอื่น ๆ หรือบางแห่งอาจจัดให้มี
ประธานชั้นก็มี¹

แฟเบอร์ และ เชียร์รอน (Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron)
แบ่งการบริหารวิชาการออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. การจัดวางวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การจัดเนื้อหาของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะกับเวลา ความสะดวกและความสามารถของบุคคล
4. การจัดอุปกรณ์การสอน
5. การนิเทศการสอน

¹ บัญชี พงศกษณวัน, การประถมศึกษา, หน้า 156.

6. การส่งเสริมครูประจำการ¹

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางบุตร และ สุพิชญา ธีระกุล แบ่งการบริหารงานวิชาการ

ออกเป็น 9 ด้าน คือ

1. วัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีการบริหาร
2. หลักสูตร ประมวลการสอน
3. ตารางสอน
4. อุปกรณ์การสอน
5. แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ
6. การจัดแบ่งหมอนักเรียน
7. การนิเทศการสอน
8. การจัดห้องสมุด
9. การวัดและประเมินผล²

เช่นเดียวกัน อมรชัย ตันติเมธ แบ่งการบริหารงานวิชาการออกเป็น 7 ด้าน คือ

1. การจัดหลักสูตร
2. แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือครู ฯลฯ
3. การเรียนการสอน
4. การวิจัย
5. การนิเทศ

¹Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron, Elementary School Administration (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1970), p. 212.

²วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางบุตร และ สุพิชญา ธีระกุล, การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (สมุทรปราการ: ชนิษฐาการพิมพ์, 2523), หน้า 32.

6. การประเมินผล

7. การจัดศูนย์วิชาการ ห้างสมุด ฯลฯ¹

จากความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. การจัดทำหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและตารางสอน
2. การจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การนิเทศการสอน
5. การวัดและการประเมินผล
6. การจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านนี้แทนครูใหญ่ตามที่ครูใหญ่มอบหมาย ผู้ช่วยครูใหญ่จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จก้าวหน้าของโรงเรียน ดังที่ ลุดใจ เหล่าสุนทร กล่าวว่า "การที่สถานศึกษาจะดีหรือเลวขึ้นขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ถ้าฝ่ายวิชาการอ่อนสิ่งต่าง ๆ ด้านอื่น ๆ ก็อ่อนตาม"²

จากความสำคัญของการประถมศึกษา งานวิชาการ และหน้าที่รับผิดชอบของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹ อมรชัย ต้นติเมธ, "เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา," (ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 1. (อัตล้าเนา)

² ลุดใจ เหล่าสุนทร, "หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ," อ้างถึงใน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนลาธิตประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 2520, จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา ปัททิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 6.

ประถมศึกษา เพราะไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อนว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาได้ ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เพียงใด

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดในภาคใต้ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย เป็นจังหวัด ที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคใต้ เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัย ศรินครินทร์วิโรฒ สงขลา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ วิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งสถาบันการศึกษาเหล่านี้ทำหน้าที่ผลิตครูด้วย นอกจากนี้จังหวัดสงขลา เป็นที่ตั้งของเขตการศึกษา 3 และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคใต้ จังหวัดสงขลาจึงเป็น จังหวัดสำคัญจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ประกอบกับผู้วิจัยมีภูมิลำเนาและรับราชการอยู่ในจังหวัดสงขลา จึงได้ศึกษา "บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดสงขลา "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านการจัดหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและตารางสอน ด้าน การจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน ด้านการจัดตารางเรียนการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้าน การวัดและการประเมินผล และด้านการจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ

สมมุติฐานในการวิจัย

ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร คือ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ โดย สุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ที่มีตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่ เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิจัยเฉพาะบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ด้านการคัดหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและตารางสอน ด้านการคัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน ด้านการคัด การเรียนการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการคัดห้องสมุด และศูนย์วิชาการ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. โรงเรียนที่มีผู้ช่วยครูใหญ่คนเดียว ถือว่าผู้ช่วยครูใหญ่เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนที่มีผู้ช่วยครูใหญ่ 2 คน ถือว่าผู้ช่วยครูใหญ่คนที่ 2 เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนที่มีผู้ช่วยครูใหญ่ 3 คน ถือว่าผู้ช่วยครูใหญ่คนที่ 3 เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ
2. การตอบแบบสอบถามแต่ละข้อถือว่าผู้ตอบตอบด้วยความจริงใจและตั้งใจ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลในปีการศึกษา 2522 ซึ่งเป็นระยะที่โรงเรียนใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สำหรับชั้น ป.1 - 2 และใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 สำหรับชั้น ป.3 - 6 ผู้ตอบแบบสอบถามที่สอนตามหลักสูตรใหม่กับผู้ตอบแบบสอบถามที่สอน ตามหลักสูตรเก่าอาจมองบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความคิดเห็นของครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ เกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบแก่ผู้ช่วย ครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เพื่อให้ การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เป็นแนวคิดสำหรับผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

1. ศึกษา เอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการของครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่

2. สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว เป็นแบบเลือกตอบและมาตราส่วนประเมินค่า เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ด้านการคัดหลักสูตร เอกสาร ประกอบหลักสูตรและตารางสอน ด้านการคัดเลือกหลักสูตรและสื่อการเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการจัดห้องสมุด และศูนย์วิชาการ

3. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน พิจารณานำมาแก้ไขปรับปรุงและนำไปทดลองใช้กับครูใหญ่ 6 คน ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ 6 คน และครูประจำการ 6 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ ประเภทละ 60 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา 60 โรงเรียน ละ 3 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท จากโรงเรียนทั้งหมด 124 โรงเรียน

5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบของนิวแมน-คีลส์ (Newman-Keuls Test)

6. สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

คำจำกัดความ

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งที่ดำรงอยู่^{1, 2}

ครูใหญ่ หมายถึง ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2522

ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยครูใหญ่หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ซึ่งทำหน้าที่ช่วยครูใหญ่บริหารงานด้านวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2522

ครูประจำการ หมายถึง ครูหรืออาจารย์ที่สอนประจำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2522

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

เอกสารประกอบหลักสูตร หมายถึง คู่มือครู แผนการสอน กำหนดการสอน หรือประมวลการสอน และโครงการสอน

วัสดุหลักสูตร หมายถึง หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือแบบฝึกหัด หนังสืออ้างอิง และแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน

สื่อการเรียน หมายถึง อุปกรณ์การสอน

¹ ภิญโญ สาร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 283.

² Sargent Stansfeld, "Concepts of Role and Ego in Contemporary Psychology," Social Psychology of the Cross-Roads (New York: Harper and Brothers, 1951), p. 360.

การจัดหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร และตารางสอน หมายถึง การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือการจัดทำโครงการสอน หรือกำหนดการสอน และตารางสอนใช้ในโรงเรียน การจัดหาคู่มือครู แผนการสอน กำหนดการสอน หรือประมวลการสอนและโครงการสอน มาใช้ในโรงเรียน

การจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน หมายถึง การจัดหาหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ้างอิง วิทยุซีเรียกซีดี สุ่มตประจำชั้นหรือแบบ ป.02 บัตรลุ่มภาพ สุ่มตรายงานประจำตัวนักเรียนหรือแบบ ป.01 และแบบฟอร์มอื่น ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงการพิจารณาเลือกใช้ จัดทำ แก้ไข ปรับปรุง หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือแบบฝึกหัด และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดชั้นเรียน การจัดนักเรียนเข้าชั้น การจัด ครู เข้าสอน การจัดบรรยากาศของห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการดูแลการ ปฏิบัติงานและติดตามผลการสอนของครู

การนิเทศการสอน หมายถึง การแนะนำ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันปรับปรุง การเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ หมายถึง การจัดให้มีและปรับปรุงห้องสมุด มุมหนังสือ ห้องวิชาต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ การจัดแหล่งวิชาการ และการจัดम्मกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริม การเรียนการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย